

แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
APPROACH TO RISK MANAGEMENT IN SCHOOLS
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พรพรรณ งามโรจน์¹
PORNPAN NGAMROJ
สำเริง อ่อนสัมพันธุ์²
SAMRERNG ONSAMPANT

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 3) แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษา จำนวน 60 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และครู 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับความเสี่ยงในสถานศึกษาตามแนวคิดของธรรมาวุธ สุนทรายุทธ คณะกรรมการตรวจสอบและสำนักตรวจสอบภายในองค์กร สถาบันการศึกษาจริยธรรมความมั่นคงในการทำงานของอังกฤษ สมาคมเศรษฐกิจโลกและมหาวิทยาลัยเคมสันและแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการทุจริต ความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี/การสื่อสาร และความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ/ข้อบังคับ ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวน จะเห็นได้ว่าค่า $F = 1.67$ เป็นค่าที่ได้จากการคำนวณและ มีค่า significant เท่ากับ .19 แสดงว่าความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. แนวทางการจัดการความเสี่ยง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 1) การจัดการความเสี่ยงด้านการเงิน ควรบริหารจัดการงบประมาณตามระเบียบและหลักเกณฑ์อย่างเหมาะสมและควรหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงโดยยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 2) การจัดการความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ควรติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีทิศทาง 3) การจัดการความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ ยุทธศาสตร์ ควรจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจและดำเนินการตามแผนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ 4) การจัดการความเสี่ยงด้านกฎระเบียบข้อบังคับ ควรปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการพัฒนาระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ประหยัด โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ 5) การจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี/การสื่อสาร ควรกำกับติดตามและตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมติดตั้งระบบความปลอดภัยของข้อมูล 6) การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ ควรจัดระบบความปลอดภัยในการทำงาน ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากร เพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 7) การจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต ควรจัดนิติกรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาอบรมให้ความรู้และจัดระบบการเฝ้าระวังการปลอมแปลงเอกสาร สร้างความตระหนักและจิตสำนึกแก่ครูและบุคลากร 8) การจัดการความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา ควรสร้างความเชื่อมั่นชื่อเสียงของสถานศึกษา การสอนของครูและการรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา 9) การจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ควรจัดระบบควบคุมดูแลความปลอดภัยในอาคาร

คำสำคัญ : ความเสี่ยง/แนวทางการจัดการความเสี่ยง/สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were to determine 1) risk in schools under The Secondary Educational Service Area Office 1 2) compare the opinions on risk in School under The Secondary Educational Service Area Office 1 3) risk management approach in school under The Secondary Educational Service Area Office 1. Samples were 60 schools under The Secondary Educational Service Area Office 1. The respondents in each school consisted of 3 persons: school director, deputy director, and teachers with the total of 180. The instrument was a questionnaire regarding the participative administration on the theory of Thorn Suntarayuth , Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission(COSO) , Higher Education Institutions Ethics Integrity at work ,World Economic forum and Clemson university and Communities in schools. The statistics were used frequency, percentage, Arithmetic mean. standard deviation, content analysis and analysis variance (One Way ANOVA).

Findings were as follows :

1. The risk in school under The Secondary Educational Service Area Office 1 as a whole and as an individual were at a high level The ranking Descending are corruption risk, security risk/educational stability, environmental risk, operational risk, human resources risk, strategic risk, financial risk, technology risk/communication and regulatory risk.

2. Analysis of variance can be seen that $F = 1.67$. The significant level is .19. There were not any significant differences in opinions of 3 person: school director, deputy director, and teacher at .05 level of significant

3. Risk management approach under the Office of the Secondary Education Service Area 1 were
1) Financial risk management The budget should be managed appropriately and the measures should be taken to prevent the risk, based on transparency. 2) Operational Risk Management The quality of education should be monitored according to the quality assurance system within the educational institution. 3) Strategic / Strategic Risk Management The development of educational institutions should be in line with the policy. Vision / Mission and Action Plan / Strategy.

4) Regulatory Risk Management The Ministry of Education should develop the effective internal control system. It is effective, economical, transparent and can be verified. 5) Risk Management Technology / Communication It should monitor, monitor and use the technology properly. Install the data security system. 6) Human Resources Risk Management Safety should be provided in the workplace. Pay attention to teachers and staff. Increased motivation to work. 7) Corruption Risk Management The law office of the Education Service Area should be organized to educate and organize the surveillance system for counterfeiting documents. Raise awareness and conscience for teachers and staff. 8) Risk Management / Stability in Education Should build confidence in the reputation of the school. Teaching the teacher and maintaining the reputation of the school.

9) Environmental risk management The building safety control system should be in place.

KEYWORDS : RISK / APPROACH TO RISK MANAGEMENT/SECONDARY SCHOOL

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ “การศึกษา” กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553:2) ซึ่งการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนั้นต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็นและประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก รวมทั้งมีการประเมินผล การปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานสวัสดิการ ก.พ.ร, 2547: 1-16) จะเห็นได้ว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี นวัตกรรม และการแข่งขัน ทำให้องค์กรทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ต้องปรับตัวและพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

และประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่างๆอย่างโปร่งใส และนำทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552:95-96) ดังนั้นการจัดการความเสี่ยง (Risk management) จึงเป็นเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน การปรับโครงสร้างองค์กรเป็นเงื่อนไขที่ต้องดำเนินการเพื่อปรับความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล นอกจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับองค์กรทางธุรกิจและหน่วยงานภาครัฐต่างๆยังให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงเช่นกัน และพัฒนาการที่เป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดได้แก่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดให้หน่วยงานราชการต่างๆ จัดทำแผนยุทธศาสตร์อันเป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยราชการนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ (นฤมล สะอาดโหม, 2550:3)

องค์กรทางการศึกษาที่พบสาเหตุต่างๆที่ทำให้การบริหารจัดการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ แต่สามารถที่จะลดความเสี่ยงในจุดต่างๆได้ การจัดการความเสี่ยงจึงไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับทางด้านการศึกษาแต่เป็นกิจกรรมซึ่งดำเนินงานอยู่แล้วหลายเรื่อง เช่น งานบริหารวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น งานบริหารบุคคล การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การย้าย งานบริหารงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร เป็นต้น เพียงแต่สถานศึกษายังมิได้นำมาจัดระบบเชื่อมโยงประสานกิจกรรมบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมทั้งระบบ (risk management system) และเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน

พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในรวมไปถึงสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นที่จะต้องจัดทำจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาทุกระดับ มีการจัดการด้านข้อมูลและการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบงานการตรวจราชการแบบบูรณาการมุ่งผลสัมฤทธิ์จำเป็นต้องมีข้อมูลและระบบการจัดข้อมูลสนับสนุนการตรวจราชการที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารงานตรวจราชการจะต้องอยู่บนฐานความรู้ อาทิ การจัดทำแผนการตรวจราชการ ภายใต้แนวคิดการบริหารความเสี่ยง จำเป็นต้องการข้อมูลแผนงานโครงการอย่างรอบด้าน เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงและสามารถจัดระดับความสำคัญของแผนงานและโครงการได้อย่างถูกต้อง ฯลฯ ดังนั้นข้อมูลและการจัดระบบข้อมูลจะช่วยให้ผู้ตรวจราชการและสามารถสืบค้นประมวลผลข้อมูลและใช้ประโยชน์ได้จึงเป็นเรื่องสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
3. เพื่อทราบแนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach) ตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออนสไตน์ (Lunenberg and Ornstein) มาเป็นกรอบของการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Transformation Process) และผลผลิต (Outputs) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ทั้งภายในและภายนอกองค์กรทางการศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางการเมือง สภาพทางสังคม สภาพภูมิศาสตร์ เป็นต้น และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสำหรับปัจจัยการผลิตในระบบการศึกษา คือ การจัดการศึกษา บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยเหล่านี้ถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการ ซึ่งได้แก่ การบริหารและการจัดการ การเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของงาน ได้แก่ ความเสี่ยงในสถานศึกษา 9 ด้าน ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการทุจริต ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ/ข้อบังคับ (ธร สุนทรายุทธ, 2550) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี/การสื่อสาร ความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ (Higher Education Institutions Ethics Integrity at work, 2004) ความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพ ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (Clemson University and communities in schools, 2016)กระบวนการนิเทศ เพื่อให้เกิดเป็นผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณภาพ ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจบนพื้นฐานที่ว่า หากโรงเรียนมีปัจจัยนำเข้าที่เพียงพอและมีคุณภาพและการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน ก็จะทำให้ผลผลิตคือผู้เรียนที่มีคุณภาพด้วย ซึ่งการที่สถานศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหาร

จะต้องใช้ความสามารถในการบริหารให้ประจักษ์ โดยแสดงออกทางด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ด้วยการชักนำให้สมาชิกในองค์กรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีแผนแบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot , non experimental case study) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ประชากรเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 67 แห่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 60 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ปฏิบัติราชการแทน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ปฏิบัติราชการแทน จำนวน 1 คน และ ครู จำนวน 1 คน รวม 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท คือ

เครื่องมือประเภทที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยลักษณะของแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์

(Index of Item – objective Congruence: IOC) โดยข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0

เครื่องมือประเภทที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure) ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยโดยมีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักฐานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศและข้อมูลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยฉบับร่างภายใต้คำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence :IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8–1.0 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ให้ข้อมูลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1978:161) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .997

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความเสี่ยงในสถานศึกษา ใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการนำค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1983:190)
3. วิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way ANOVA) เป็นการทดสอบความแตกต่างด้านความคิดเห็นของกลุ่ม

ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ที่จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู เมื่อพบความแตกต่างให้วิเคราะห์เป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe')

4. วิเคราะห์แนวทางการจัดการความเสี่ยงโดยการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 2) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 3) ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 4) ผู้อำนวยการสถานศึกษาและ 5) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 5 คน เพื่อหาแนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาดำเนินการโดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระเบียบข้อมูลลงรหัสและคำนวณค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลปรากฏดังนี้

1. ความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่ามี ความเสี่ยง 9 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่า

มัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการทุจริตความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี/การสื่อสาร ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ/ข้อบังคับ ตามลำดับ

2. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way ANOVA) พบว่าค่า $F = 1.67$ เป็นค่าที่ได้จากการคำนวณและมีค่า significant เท่ากับ .19 แสดงว่าการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

3. แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า 1) ความเสี่ยงด้านการเงิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรบริหารจัดการงบประมาณตามแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ดำเนินการตามระเบียบและหลักเกณฑ์และควรหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงโดยยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทาง 3) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์และนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจและดำเนินการตามแผนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 4)

ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบข้อบังคับ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรให้คำปรึกษาแนะนำ และทำให้เกิดความมั่นใจต่อความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงาน บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สถานศึกษาควรปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ มีการตรวจสอบภายใน 5) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี/ การสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ อย่างเหมาะสม มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง กำกับ ติดตามการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและมีหน่วย ตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม ถ้าสมัย ซอฟต์แวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ รวมทั้งติดตั้งระบบความ ปลอดภัยของข้อมูล และมีการจัดทำแบบประเมินความ พึงพอใจในการใช้บริการฝ่ายต่างๆที่ต่อเนื่อง 6) ความ เสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรมีการนิเทศติดตาม จัดอบรม ส่งเสริมครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีการ พัฒนาดตนเองอยู่เสมอ สถานศึกษาควรจัดระบบ ควบคุมความปลอดภัยในการทำงาน ให้ความสำคัญกับ ครูและบุคลากร มีการเพิ่มและสร้างแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานและผู้บริหารไม่ใช้อำนาจเกื้อกูลญาติมิตรหรือ พวกพ้องและไม่นำเวลาราชการไปใช้ในทางที่ผิด 7) ความเสี่ยงด้านการทุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดนิเทศมาอบรมให้ความรู้และ จัดให้มีการตรวจสอบการทุจริตอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดระบบการเฝ้าระวังการปลอมแปลง เอกสาร ไม่นำทรัพย์สินทางราชการไปใช้ส่วนตัว ยึด ระเบียบเป็นที่ตั้ง สร้างความตระหนักและจิตสำนึกแก่ ครูและบุคลากร 8) ความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมี เสถียรภาพทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมครูและบุคลากรเพื่อ

สร้างความรู้ความเข้าใจและการสร้างความเชื่อมั่น ชื่อเสียงของสถานศึกษา การสอนของครู สถานศึกษา ควรรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา 9) ความเสี่ยงด้าน สิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ครูและบุคลากรในการ จัด สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาดและ ปลอดภัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องแนวทางการ จัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 สามารถนำมา อภิปรายผลการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าความเสี่ยงใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการทุจริตความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา ความเสี่ยงด้าน สิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยง ด้านทรัพยากรมนุษย์ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ ยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้าน เทคโนโลยี/การสื่อสารและความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ/ ข้อบังคับ ตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ ระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเล็งเห็น ความสำคัญในการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาด้าน การทุจริตเป็นอันดับแรก คือการจัดระบบการเฝ้าระวัง การปลอมแปลงเอกสาร การเก็บเอกสารทางการเงิน อย่างเป็นระบบ การป้องกันหลักฐานทางการเงินสูญ หายหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล การป้องกันการนำ ทรัพย์สินทางราชการไปใช้ส่วนตัว การยึดระเบียบเป็น ที่ตั้ง จึงจัดให้มีการจัดอบรมให้ความรู้และมีการ

ตรวจสอบการทุจริตทางการเงินและการบริหาร โดยแต่ละสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดการความเสี่ยงตามหน้าที่ ซึ่งมีกฎ ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมภายในสถานศึกษา มีการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม รองลงมาคือ ความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเล็งเห็นความสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในชื่อเสียงของสถานศึกษา การสอนของครู ดังนั้นจึงควรรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคี คือชุมชน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการ เมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงในแต่ละด้านเป็นรายข้อย่อยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักฐานการใช้จ่ายเงินยืมที่ถูกต้อง การขอซื้อ ขอจ้าง ตามระเบียบและหลักเกณฑ์ การจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จถูกต้องและเป็นปัจจุบัน การจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบันระเบียบการบริหารงานด้านพัสดุและสินทรัพย์ เช่น การลงทะเบียน การซ่อมแซม การจำหน่าย ฯลฯการลงทะเบียนครุภัณฑ์ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน การจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวตามแผนการดำเนินงานการจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์ตามมาตรฐานและคุณภาพ การจัดสรรงบประมาณตามแผนการดำเนินงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากต้องดำเนินการตามระเบียบและหลักเกณฑ์ จึงมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอและมีการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีการบริหารจัดการงบประมาณตามแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสมและมีการกำหนดมาตรการในการป้องกัน

ความเสี่ยงโดยยึดหลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร การจัดระบบการควบคุมกำกับดูแลที่ดี การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การกำกับติดตามกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์กรของบุคลากร ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเล็งเห็นความสำคัญของผู้บริหารในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กรทำให้สถานศึกษามีคุณภาพ มีการจัดระบบควบคุมภายใน การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ติดตามตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษาพร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจ แผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาสอดคล้องกับ นโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจ แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาการปรับปรุงการดำเนินงานทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานครอบคลุม การติดตามผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจแผนกลยุทธ์ อย่างต่อเนื่อง เครื่องมือวัดผลการดำเนินงานตรงประเด็นที่ต้องการวัด การเปลี่ยนแปลงนโยบายของกระทรวงทำให้เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากคำนึงถึง

ความสำคัญในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์หรือตามแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรบนพื้นฐานข้อมูลที่รอบด้านอย่างเป็นระบบ ตลอดจนทำให้สำเร็จลุล่วงตามจุดหมายที่กำหนดไว้ 4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ/ข้อบังคับในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การตรวจสอบภายในสถานศึกษา แนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย/กฎระเบียบ/มาตรการ/ข้อกำหนด ความรู้ ความเข้าใจ วิธีการ กฎระเบียบ กฎหมาย และระเบียบวินัย ในการตรวจสอบภายใน การนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในและตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบการรับรู้การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ/มาตรการ/ข้อกำหนดจากต้นสังกัด การจัดทำหลักฐานเอกสารต่างๆเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบันตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเล็งเห็นความสำคัญในการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ มีการตรวจสอบภายในสถานศึกษาเพื่อให้หน่วยงานมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลประหยัด โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ 5) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี/การสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การใช้ซอฟต์แวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ การเฝ้าระวัง การหลอกลวง การโกงการกระทำที่ไม่เหมาะสมของผู้ทำสัญญา การรายงานหลักฐาน เอกสาร การดำเนินงานอย่างถูกต้องตามระยะเวลาที่กำหนด ความถูกต้องและ

โปร่งใสของข้อตกลงในสัญญาการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมทันสมัยมาใช้ มีระบบการป้องกันความลับของข้อมูล มีกล่องแสดงความคิดเห็นของงานบริการด้านต่างๆ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเล็งเห็นความสำคัญในการใช้ซอฟต์แวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ จึงควรจัดอบรมให้ความรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ อย่างเหมาะสม มีหน่วยตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม ลำสมัย ซอฟต์แวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งติดตั้งระบบความปลอดภัยของข้อมูล เช่น การตั้งรหัสผ่านในการเข้าสู่ระบบ ระบบการป้องกันความลับของข้อมูลและมีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้บริการฝ่ายต่างๆ ที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ 6) ความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนำเวลาราชการไปใช้ในทางที่ผิด การให้ตัวอย่างหนังสือรับรองหรือเอกสารอ้างอิง การใช้อำนาจในการถือฤทธาติมิตร การใช้หลักความยุติธรรม การจัดระบบความปลอดภัยในการทำงาน การจัดระบบควบคุมความปลอดภัยในการทำงาน การดำเนินการเพื่อป้องกันความขัดแย้งของบุคลากร ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเล็งเห็นความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ในเวลาราชการ การนำเวลาราชการไปใช้ในทางที่ผิด การใช้เอกสารอ้างอิง การใช้หลักความยุติธรรม การใช้อำนาจถือฤทธาติมิตร จึงควรมีการเฝ้าระวังการนำเวลาราชการไปใช้ในทางที่ผิด มีการตรวจสอบภายในสถานศึกษาทำให้เกิดความมั่นใจต่อความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 7) ความเสี่ยงด้านการทุจริตในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การป้องกันหลักฐานทางการเงินสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล การเก็บเอกสารทางการเงินอย่างเป็นระบบ ระบบการป้องกันการทุจริต การจัดระบบเฝ้าระวังการปลอมแปลงเอกสาร มีการนำทรัพย์สินทางราชการไปใช้ส่วนตัว ความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษาตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเล็งเห็นความสำคัญในการป้องกันหลักฐานทางการเงินสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล จึงควรมีการจัดระบบการเฝ้าระวังการปลอมแปลงเอกสาร ป้องกันหลักฐานทางการเงินสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล ไม่นำทรัพย์สินทางราชการไปใช้ส่วนตัว ยึดระเบียบเป็นที่ตั้ง และจัดให้มีการตรวจสอบการทุจริตทางการบริหารอย่างต่อเนื่อง 8) ความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้ปกครองให้ความเชื่อมั่นในชื่อเสียงของสถานศึกษา ระบบป้องกันคนแปลกหน้าเข้ามาภายในโรงเรียน ระบบดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน ผู้ปกครองให้ความเชื่อมั่นในการสอนของครู ชุมชนรอบโรงเรียนให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษา การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การให้บริการทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน ผู้ปกครองตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเล็งเห็นความสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นชื่อเสียงของสถานศึกษา การสอนของครู การสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคี คือชุมชน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการ จัดระบบดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน ให้บริการทาง

วิชาการกับหน่วยงานภายนอกหรือชุมชนผู้ปกครองและให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษา 9) ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดครูเวรดูแลอาคารสถานที่ภายในโรงเรียนการตรวจสอบความแข็งแรงและความปลอดภัยของอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องเล่น สนามเด็กเล่น โต๊ะเก้าอี้ ฯลฯ ระบบการบริการจราจรในช่วงเวลาเช้า-เย็น การจัดให้มีการตรวจสอบห้องเรียน ห้องปฏิบัติการว่ามีสภาพพร้อมใช้งานหรือไม่ สถานที่ไม่พึงประสงค์ใกล้บริเวณโรงเรียน ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาดและปลอดภัยและจัดระบบควบคุมดูแลความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการบริการจราจรในช่วงเวลาเช้า – เย็น มีการจัดครูดูแลความเรียบร้อยของอาคาร สถานที่ ตรวจสอบความแข็งแรงและความปลอดภัยของอุปกรณ์ต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

2.จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่าความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ที่จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูนั้น มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่ามีแนวทางการจัดการความเสี่ยง 1) ความเสี่ยงด้านการเงินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรมีการจัดอบรม

เจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และครูที่มีความเชี่ยวชาญสถานศึกษาควรบริหารจัดการงบประมาณตามแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ดำเนินการตามระเบียบและหลักเกณฑ์และควรหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงโดยยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสถานศึกษาควรมีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทาง กำกับติดตามกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์กรอย่างต่อเนื่องโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารองค์กร 3) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์และนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจและดำเนินการตามแผนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบข้อบังคับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สามารถที่จะทำให้การใช้ทรัพย์สินของทางราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลประหยัดและโปร่งใส สถานศึกษาควรปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ มีการตรวจสอบภายในเพื่อให้หน่วยงานมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 5) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี/การสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ในการนำ

เทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม มีหน่วยตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม ล้าสมัย ซอฟต์แวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กำกับติดตามการใช้เทคโนโลยีและมีหน่วยตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม ล้าสมัย ซอฟต์แวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ รวมทั้งติดตั้งระบบความปลอดภัยของข้อมูล เช่น การตั้งรหัสผ่านในการเข้าสู่ระบบ ระบบการป้องกันความลับของข้อมูล มีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้บริการฝ่ายต่างๆที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ 6) ความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรมีการนิเทศติดตาม จัดอบรม ส่งเสริมครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สถานศึกษาควรจัดระบบควบคุมความปลอดภัยในการทำงาน มีการเพิ่มและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและผู้บริหารไม่ใช้อำนาจเกื้อกูลญาติมิตรหรือพวกพ้องและไม่นำเวลาราชการไปใช้ในทางที่ผิด 7) ความเสี่ยงด้านการทุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดนิเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาอบรมให้ความรู้และจัดให้มีการตรวจสอบการทุจริตอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดระบบการเฝ้าระวังการปลอมแปลงเอกสาร การเก็บเอกสารทางการเงินอย่างเป็นระบบ ป้องกันหลักฐานทางการเงินสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล ไม่นำทรัพย์สินทางราชการไปใช้ส่วนตัว ยึดระเบียบเป็นที่ตั้งสร้างความตระหนักและจิตสำนึกแก่ครูและบุคลากร 8) ความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมครูและบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการให้ความเชื่อมั่นชื่อเสียงของสถานศึกษา การสอนของครูสถานศึกษาควรรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคี คือชุมชน

ผู้ปกครองและผู้ประกอบการและจัดระบบดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน ให้บริการทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอกหรือชุมชนผู้ปกครอง สร้างความเชื่อมั่นในชื่อเสียงของสถานศึกษา การสอนของครูและให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษา 9) ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ครูและบุคลากรในการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและจัดระบบควบคุมดูแลความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การบริการจราจรในช่วงเวลาเช้า – เย็น การจัดเวรดูแลความเรียบร้อยของอาคาร สถานที่ ตรวจสอบความแข็งแรงและความปลอดภัยของอุปกรณ์ต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิจัยที่พบว่าแนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษามีการดำเนินการอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการความเสี่ยง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2552). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธ สุนทรายุทธ. (2550). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:บริษัทเนติกุลการพิมพ์จำกัด.
- นฤมล สะอาดโหม. (2550). การบริหารความเสี่ยงองค์กร. กรุงเทพฯ:บริษัทฐานการพิมพ์ จำกัด.
- สาวิตรี จ้วนหอม (2556). ปัจจัยความเสี่ยงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานสวัสดิการ ก.พ.ร. (2547). คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: วิชน พับลิชชิ่ง.

1. ความเสี่ยงด้านการทุจริตอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่นๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ควรมีนโยบายการป้องกัน กำกับติดตามและให้ความรู้โดยอบรมให้ความรู้ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

2. สถานศึกษาขับเคลื่อนและรับนโยบายที่ได้รับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เพื่อให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยมีคณะกรรมการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องและสถานศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการความเสี่ยง ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเสี่ยงและแนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดอื่นๆ
2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

.....

สำนักประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2552). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาระดับที่ 5**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- Best, John W. (1983). **Research in Education**. Englewood cliffs: Prentice-Hall, Inc.,
- Clemson University and communities in Schools. **Risk Factor Domains and Categories**[Online], accessed 22 December 2016. Available from http://www.dropoutprevention.org/resource/major_reports/communities_in_schools/Dropout.
- Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission(COSO). (2004). **Enterprise risk management - Integrated framework** [Online], accessed 22 December 2016. Available from <http://www.COSO.org/publication.html>.
- Cronbach, J. L. (1978). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Row Publishers.
- Higher Education Institutions Ethics Integrity at work. (2004). **Higher Education Risk Factors and Definitions**. [Online], accessed 22 July 2016. Available from http://www.hccs.edu/hcc/system%20Home/Departments/Internal_Audit/Risk%20Assessment %20P2-Ethicspoint.pdf.4.
- Lunenberg Fred C. and Omstein Allan C. (2012). **Educational Administration : Concepts and Practices**. 6th Edition, Wadsworth, Cengage Learning, USA.